

Protocol informatiebeveiligingsincidenten en datalekken

Minkema College

Vastgesteld door het College van Bestuur op 13 november 2018

Was getekend,

H. Heethuis, Voorzitter

Inhoud

Inleiding.....	2
Wet- en regelgeving datalekken	2
Afspraken met leveranciers (verwerkers)	3
Werkwijze.....	3
Uitgangssituatie.....	3
De vier rollen	3
De acht stappen	4
Monitoring beveiligingsincidenten en datalekken.....	6

Inleiding

Het Protocol informatiebeveiligingsincidenten en datalekken sluit aan bij de uitgangspunten in het informatiebeveiligings- en privacy beleid van het Minkema College

Dit protocol biedt een handleiding voor de professionele melding, beoordeling en afhandeling van beveiligingsincidenten en datalekken. Het doel hiervan is het voorkomen van beveiligingsincidenten en datalekken.

Dit protocol is van toepassing op de gehele organisatie van het Minkema College en al zijn medewerkers.

Gebruikte termen:

- **Beveiligingsincident;** een beveiligingsincident is een gebeurtenis die er voor zorgt of zou kunnen zorgen dat de beschikbaarheid, integriteit en/of vertrouwelijkheid van de informatievoorziening wordt aangetast.
- **Informatievoorziening;** het geheel van mensen, middelen en maatregelen, gericht op de informatiebehoefte van de organisatie.
- **Datalek;** een beveiligingsincident waarbij persoonsgegevens verloren raken of onrechtmatig worden bewerkt (opgeslagen, aangepast, verzonden, et cetera). Alle datalekken zijn beveiligingsincidenten, maar niet alle beveiligingsincidenten zijn datalekken.
- **Betrokkene;** de persoon van wie de persoonsgegevens (mogelijk) zijn gelekt.

Wet- en regelgeving datalekken

Op 1 januari 2016 is de Wet meldplicht datalekken ingevoerd. Door deze meldplicht zijn ook scholen verplicht melding te maken van ernstige datalekken bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Het nalaten van deze melding kan leiden tot een fikse boete. Bovendien is m.i.v. 25 mei 2018 de Algemene Verordening Gegevensbescherming van kracht.

De meldplicht is alleen van toepassing wanneer persoonsgegevens worden verwerkt, bijvoorbeeld in de leerlingadministratie of bij gebruik van digitale leermiddelen. Als de school gebruik maakt van leveranciers, zoals uitgevers of distributeurs, die persoonsgegevens ontvangen van de school, dan moet de school met deze verwerkers aanvullende afspraken maken over het melden van datalekken.

Er is sprake van een datalek als er bij een beveiligingsincident (mogelijk) persoonsgegevens verloren zijn gegaan, óf waarbij het niet valt uit te sluiten dat derden ongeoorloofd toegang hebben gekregen tot de persoonsgegevens. Er is persoonlijke informatie 'gelekt'. Een klassiek voorbeeld van een datalek is een hack waarbij een database met persoonsgegevens is gestolen. Maar het verliezen van een usb-stick met daarop de adresgegevens van klas 3b, is ook een datalek.

De meldplicht geldt voor de verwerkingsverantwoordelijke voor de persoonsgegevens. Dat is namens het Minkema College het College van Bestuur. Een leverancier is een verwerker voor de school. Er kan worden afgesproken dat een verwerker **namens** de verwerkingsverantwoordelijke de melding doet, maar dat gebeurt dan onder verantwoordelijkheid van het College van Bestuur. Dat moet wel worden afgesproken, anders zal de verwerkingsverantwoordelijke zelf de melding moeten doen.

Als er een datalek is, moet daar binnen 72 uur na ontdekking van het lek melding van worden gedaan bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

Afspraken met leveranciers (verwerkers)

Het College van Bestuur maakt als verwerkingsverantwoordelijke voor de persoonsgegevens afspraken met leveranciers (verwerkers) als die persoonsgegevens ontvangen. Afspraken over datalekken vallen daar ook onder en daarin wordt in elk geval op de volgende vragen ingegaan:

- Hoe informeer je elkaar over datalekken, en zorg ook voor bereikbaarheid tijdens bijvoorbeeld het weekend en vakanties.
- Wie doet de melding bij de Autoriteit Persoonsgegevens.
- Welke informatie/gegevens de verwerker moet geven bij een datalek.
- Welke informatie nodig is voor het doen van een melding, en dat je elkaar informeert over de melding (maak afspraken dat je een kopie van de melding krijgt of doorstuurt).
- De tijd waarbinnen de verwerkers de gegevens moet aanleveren.
- Wie de communicatie met de gebruikers voor haar rekening neemt als dat nodig is.

De afspraken worden vastgelegd in een verwerkersovereenkomst.

Werkwijze

Uitgangssituatie

- Er is een actueel informatiebeveiligings- en privacy beleid;
- Er is een actueel document betreffende het aanvaardbaar gebruik van bedrijfsmiddelen en/of gedragscode ICT en internetgebruik.

De vier rollen

Er zijn tenminste vier rollen die onderscheiden moeten worden om een beveiligingsincident en/of datalek succesvol af te handelen:

1. **Ontdekker (medewerker of leerling)**; degene die het beveiligingsincident of datalek op het spoor komt en het proces in werking stelt.
2. **Meldpunt (servicedesk)**; een centrale locatie waar alle beveiligingsincidenten worden geregistreerd en verder worden verwerkt. Bij het Minkema College is dat de Helpdesk ICT.
3. **Melder (functionaris gegevensbescherming)**; degene die verantwoordelijk is voor het melden van een datalek bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

4. **Medewerker ICT (Systeem- of netwerkbeheerder/Hoofd ICT)**; degene die de oorzaak van het datalek kan vinden en kan (laten) verhelpen.

De acht stappen

1. Ontdekken

De Ontdekker merkt een beveiligingsincident op, door eigen waarneming of door waarneming van een derde. De Ontdekker verzamelt zoveel mogelijk informatie over het beveiligingsincident en meldt het bij het meldpunt via helpdesk@minkema.nl.

2. Inventariseren

Het Meldpunt registreert de melding en bepaalt dan of er voldoende informatie omtrent het beveiligingsincident bekend is. Zo niet, dan zet hij aanvullende vragen uit bij de Ontdekker. De volgende informatie wordt daarna vastgelegd:

- Samenvatting van het beveiligingsincident, wat is er met de gegevens gebeurd, wat voor gegevens zijn het (bijzondere gegevens of van gevoelige aard)
- Datum/periode van het beveiligingsincident
- Aard van het beveiligingsincident
- Wanneer van toepassing (bij een datalek):
 - Omschrijving van de groep betrokkenen
 - Aantal betrokkenen
 - Type persoonsgegevens in kwestie
 - Worden de gegevens binnen een keten gedeeld

3. Beoordelen

Wanneer het Meldpunt voldoende informatie heeft verzameld, en een datalek vermoedt, stuurt deze de Melder een verzoek om de verzamelde informatie te bekijken. De Melder beoordeelt de feiten om te bepalen of een melding aan de Autoriteit persoonsgegevens en/of betrokkenen vereist is.

De volgende informatie wordt vastgelegd door de Melder:

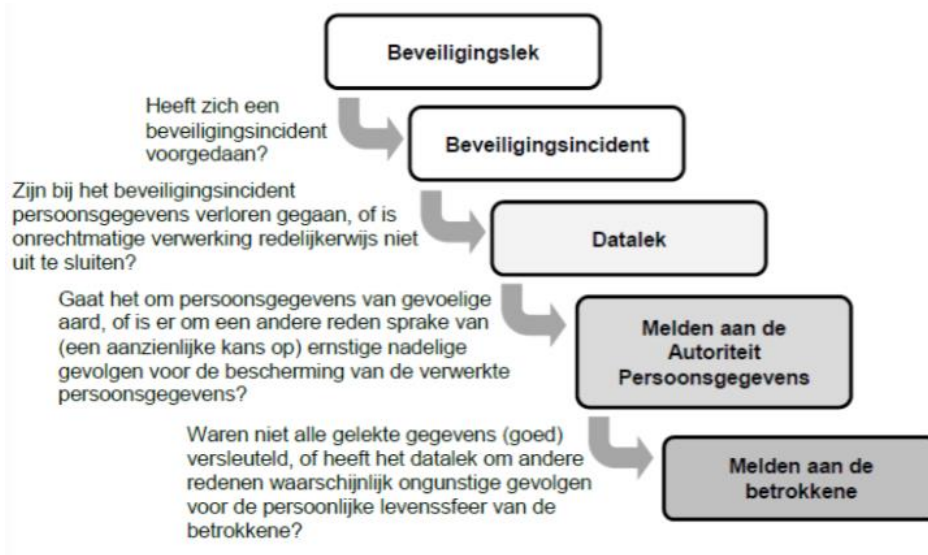
- Mogelijke gevolgen voor de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen
- Wordt het datalek gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens? Waarom niet?
- Wordt het datalek aan betrokkenen gemeld? Waarom niet?
- Hoe worden meldingen gedaan? Wat is de inhoud van de melding?

Bij de beoordeling of er sprake is van een 'meldingsplichtig datalek', wordt rekening gehouden met het type gegevens, en met de hoeveelheid gegevens. Indien het datalek leidt tot een aanzienlijke kans op ernstige nadelige gevolgen voor de bescherming van persoonsgegevens, of als het ernstige nadelige gevolgen heeft voor de bescherming van persoonsgegevens, moet er gemeld worden.

Van die ernstige nadelige gevolgen of de kans op ernstige nadelige gevolgen is bijvoorbeeld sprake wanneer er heel veel gegevens van een betrokkene of gegevens van heel veel betrokkenen gelekt zijn maar ook wanneer de gelekte gegevens "gevoelig" zijn zoals bijvoorbeeld bijzondere persoonsgegevens over gezondheid,

over de financiële of economische situatie van de betrokkene, of als de gegevens kunnen leiden tot stigmatisering van de betrokkene (denk aan het lekken van een leerling die vaak kinderen pest en daarmee gezien kan worden als notoire pester).

De onderstaande beslisboom wordt gebruikt:

4. Oorzaak verhelpen

De Medewerker ICT van het Minkema College wordt gevraagd te achterhalen wat de oorzaak van het beveiligingsincident is en zal de oorzaak (laten) verhelpen. De Medewerker ICT van het Minkema College legt onderstaande vast:

- Technische en organisatorische maatregelen die genomen zijn om de inbreuk te verhelpen en verdere inbreuk te voorkomen. Voorgaande voor zover de oorzaak bekend is.
- Zijn de gelekte gegevens onbegrijpelijk voor degenen die er kennis van heeft kunnen nemen? Hoe zijn de gegevens onbegrijpelijk gemaakt (versleuteld)?

5. Melden

Indien de conclusie bij stap 3 is dat er melding gedaan moet worden bij de Autoriteit Persoonsgegevens (en eventueel betrokkenen), dan zal de Melder dit binnen twee werkdagen doen. De melding bevat alle verzamelde informatie en de getroffen incidentele en structurele technische en organisatorische maatregelen. Het lek wordt gemeld bij het meldloket datalekken:

<https://datalekken.autoriteitpersoonsgegevens.nl/actionpage?0>.

6. Vastleggen

Alle informatie, die in de voorafgaande stappen is ingewonnen of ontstaan, wordt opgeslagen door het Meldpunt in een Register (zie hierna onder 8.), waarmee het incident is afgesloten. Het Meldpunt verstuurt een samenvatting van de genomen maatregelen aan de Ontdekker.

7. Informeren betrokkene(n): leerling en/of zijn ouders, medewerker, leverancier, relatie

Heeft het datalek waarschijnlijk ongunstige gevolgen voor de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene? Dan moet het datalek ook aan de betrokkenen zelf worden gemeld. Dat zijn in elk geval medewerkers en leerlingen (of hun ouders als zij jonger zijn dan 16 jaar). In principe kan er van worden uitgegaan dat het lekken van gevoelige aard gelect gemeld moet worden bij de betrokkenen. Let op: als er persoonsgegevens zijn gelect maar die zijn beveiligd of versleuteld, en de gelecte data zijn onbegrijpelijk of ontoegankelijk voor anderen, dan hoeft dat toch niet aan betrokkenen te worden gemeld. Denk aan het lekken van een beveiligde én versleutelde database met gebruikersnamen en wachtwoorden.

8. Opslag in Register beveiligingsincidenten en datalekken

Alle beveiligingsincidenten en datalekken worden opgeslagen in het Register beveiligingsincidenten en datalekken. Dit wordt beheerd door de Helpdesk ICT, in een incidentafhandelingsapplicatie. Alle in het register opgeslagen beveiligingsincidenten en datalekken worden minimaal 3 jaar bewaard.

Monitoring beveiligingsincidenten en datalekken

Het Meldpunt van het Minkema College maakt jaarlijks in januari een analyse van de meldingen van beveiligingsincidenten en datalekken in het achterliggende kalenderjaar, in samenwerking met de functionaris gegevensbescherming.

In de analyse wordt ingegaan op eventuele structurele ontwikkelingen, en of de noodzaak bestaat om maatregelen te nemen om herhaling te voorkomen.

Het schoolbestuur wordt geïnformeerd over de uitkomsten van de analyse.